

How Can We Erase The Past?

I. Deal With It!

1. מסכת בבא קמא דף נ עמוד א

אמר ר' חנינא: כל האומר הקב"ה ותרן הוא - יותרו חייו, שנאמר: הצור תמים פעלו כי כל דרכיו משפט.

2. מסכת יומא דף פו עמוד א

רבי אלעזר אומר: אי אפשר לומר נקה שכבר נאמר לא ינקה, ואי אפשר לומר לא ינקה שכבר נאמר נקה. הא כיצד? מנקה הוא לשבין, ואינו מנקה לשאינון שבין.

3. רבי שמעלקא מניקלשבורג (הובא בספר "כמוצא שלל רב" על ימים נוראים - עמ' רנ)

"כי זוכר כל הנשכחות אתה הוא מעולם" (מתפילת מוסף של ר"ה - זכרונות) הקב"ה זכור דוקא את הנשכחות, כלומר: כאשר האדם נכשל בעבירה ואינו זוכר אותה ולא עושה תשובה - אז הקב"ה זוכר לו אותה, אבל אם הוא זוכר אותה וחטאתו לנגדו תמיד, אז שב בתשובה והקב"ה מוחל לו!

4. רמב"ם - הלכות תשובה פרק ב הלכה ב

ומה היא התשובה הוא שיעזוב החוטא חטאו ויסירו ממחשבתו ויגמור בלבו שלא יעשהו עוד שנאמר יעזוב רשע דרכו וגו', וכן יתנחם על שעבר שנאמר כי אחרי שובי נחמתי, ויעיד עליו יודע תעלומות שלא ישוב לזה החטא לעולם שנאמר ולא נאמר עוד אלהינו למעשה ידינו וגו', וצריך להתודות בשפתיו ולומר עניינות אלו שגמר בלבו.

5. מסכת ברכות דף יב עמוד ב

ואמר רבה בר חנינא סבא משמיה דרב: כל העושה דבר עבירה ומתבייש בו - מוחלין לו על כל עונותיו

II. A Tale of Two Teshuvos

6. מסכת יומא דף פו עמוד א

אמר רבי חמא ברבי חנינא: גדולה תשובה שמביאה רפאות לעולם, שנאמר ארפא משובתם אהבם נדבה. רבי חמא ברבי חנינא רמי: כתיב שובו בנים שובבים, דמעיקרא שובבים אתם, וכתוב ארפא משובתים! לא קשיא; כאן - מאהבה, כאן - מיראה

7. רש"י (שם)

וכתיב ארפא - משמע: מכאן ואילך, כבעל מום שנתרפא, שמקצת שמו עליו. כאן מאהבה - השב מאהבה נעקר עונו מתחלתו.

8. מסכת יומא דף פו עמוד ב

אמר ריש לקיש: גדולה תשובה, שזדונות נעשות לו כשגגות, שנאמר שובה ישראל עד ה' אלהיך כי כשלת בעונך. הא עון מזיד הוא, וקא קרי ליה מכשול. איני? והאמר ריש לקיש: גדולה תשובה שזדונות נעשות לו כזכויות, שנאמר ובשוב רשע מרשעתו ועשה משפט וצדקה עליהם הוא יחיה! - לא קשיא; כאן - מאהבה, כאן - מיראה

9. מכתב מאליהו - חלק ב (עמ' פ)

כשהאדם מתחרט מתבהרים לו גודל חיובי התורה ופחיתות העבירה, ומכיר את רוממות השי"ת ואת שפלות החטא. וככל שמתעמק יותר במחשבות החרטה, הוא מכיר ביתר שאת את גודל החיוב ושפלות העבירה - ומתחרט יותר. כיון שהאדם מתעלה וזוכה להכרה יותר ברורה, אז הרי כלפי דרגתו היותר רמה היו מעשיו של אתמול בבחינת שוגג, כשעדיין לא ידע בבירור כזה את היקף חובתו. וזהו ענין השב מיראה: "נעשין עבירותיו כשגגות", שהקב"ה ברוב רחמיו

מסתכל עליהן מבחינת שוגג, כפי חרטתו של החוטא.

10. מסכת ברכות דף לד עמוד ב

אמר רבי אבהו: מקום שבעלי תשובה עומדין צדיקים גמורים אינם עומדין

11. מהרש"א - חידושי אגדות מסכת יומא דף פו עמוד ב

הוא לכאורה דבר תמוה דנמצא חוטא נשכר

III. Out of This World!

12. מסילת ישרים - פרק ד

ואם תאמר, אם כן, מדת הרחמים למה היא עומדת, כיון שעל כל פנים צריך לדקדק בדין על כל דבר? התשובה, ודאי, מדת הרחמים היא קיומו של עולם, שלא היה עומד זולתו כלל וכלל. כי לפי שורת הדין ממש... לא יהיה תיקון לחטא כלל, כי הנה באמת, איך יתקן האדם את אשר עוית והחטא כבר נעשה? הרי שרצח האדם את חברו, הרי שנאף, איך יוכל לתקן הדבר הזה? היוכל להסיר המעשה העשוי מן המציאות?

אמנם... התשובה תנתן לחוטאים בחסד גמור, שתחשב עקירת הרצון כעקירת המעשה, דהיינו, שבהיות השב מכיר את חטאו ומודה בו ומתבונן על רעתו ושב ומתחרט עליו חרטה גמורה דמעיקרא כחרטת הנדר ממש - שהוא מתנחם לגמרי והיה חפץ ומשתוקק שמעולם לא היה נעשה הדבר ההוא ומצטער בלבו צער חזק על שכבר נעשה הדבר ועוזב אותו להבא ובורח ממנו, הנה עקירת הדבר מרצונו, יחשב לו כעקירת הנדר ומתכפר לו. והוא מה שאמר הכתוב (ישעיה ו) וסר עונך וחסאתך תכפר, שהעון סר ממש מהמציאות ונעקר במה שעכשיו מצטער ומתנחם על מה שהיה למפרע.

13. מסכת פסחים דף נד עמוד א

תניא: שבעה דברים נבראו קודם שנברא העולם, ואלו הן: תורה, ותשובה, וגן עדן, וגינהם, וכסא הכבוד, ובית המקדש, ושמו של משיח.

14. שפתי חיים - מועדים חלק א' (עמ' ריא-ריב)

שכל המהות של תשובה היא חידוש נפלא של השי"ת מעל לגדרי הטבע כי הנה באמת איך יתקן האדם את אשר עוית והחטא כבר נעשה... ואיך יתכן ע"י תשובה למחוק את מציאות החטא וחילול ה' שיצר החוטא? ורק הקב"ה בחסדו נתן אפשרות כזו וזה הביאור במה שאמרו חז"ל (פסחים נד). שתשובה נבראה קודם שנברא העולם כלומר תשובה היא מעל לחוקי הבריאה מפני שעל פיהם אין אפשרות לחזור בתשובה... ולאחר שאנו שבים הוא ית' בעצמו מקבל תשובתנו ומוחק ומבטל את מציאות החטא כנגד חוקי הבריאה כאשר נעמיד לנגד עינינו את עזות ושפלות החוטא לעומת חסדי ה' המופלאים נכיר ונרגיש עד כמה אנו צריכים ומוכרחים את רחמי השי"ת בודאי יש בחסדי ה' הללו מדריגות רבות וככל שנחוש יותר בצורך שלנו בהם ירבה השי"ת להתחסד עמנו

IV. Adversity Breeds Greatness

15. מסכת שבת דף נה עמוד ב

ארבעה מתו בעטיו של נחש, ואלו הן: בנימין בן יעקב, ועמרם אבי משה, וישי אבי דוד, וכלאב בן דוד.

16. תוספות (שם)

והא דכתיב (קהלת ז:כ) "כי אדם אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא" ברוב בני אדם קאמר.

17. אורחות צדיקים - שער התשובה

ואל יחשוב בעל תשובה שהוא מרוחק ממעלת הצדיקים מפני החטאים והעוונות שעשה - אין הדבר כן, אלא אהוב

ונחמד הוא לפני הבורא, יתברך, כאילו לא חטא מעולם. ולא עוד, אלא ששכרו הרבה, שהרי טעם טעם החטא ופרש ממנו וכבש יצרו. אמרו חכמים: מקום שבעלי תשובה עומדים אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד בו, כלומר: מעלתם גדולה ממעלתם של אלו שלא חטאו מעולם, מפני שהם כובשים את יצרם יותר מהם.

V. A Humbling Experience

18. מכתב מאליהו - חלק ב (עמ' פ)

מדרגה יותר גדולה היא זו של השב מאהבה. כששב ומתחרט מכיר את שפלות החטא ואת רוממותו יתברך, ומתבונן בעוצם חסדי השי"ת שמשפיל את עצמו כביכול לתוך טומאתו כדי לקבל את תשובתו ומסייע לו לעלות משאול תחתית. אז על ידי הכרה זאת מתעוררת בו אהבה עזה אל השי"ת. וכל שמעמיק יותר בחרטה ומכיר יותר גנות העבירה, גדולה יותר הכרת הטוב שלו כלפי הקב"ה, ומתוך אהבתו דבק יותר בהקב"ה. ולכן "במקום שבעלי תשובה עומדים צדיקים גמורים אינם עומדים." כי רק בעל תשובה מכיר במידה כזאת את חסדי השי"ת, ורק הוא מגיע על ידי זה לדבקות כזאת. אכן הרי העבירה גרמה לו הכרות אלה, ולכן השב מאהבה עבירותיו נעשין כזכויות, כי כיון שנתעלה לאהבה גדולה זו בגרם החטא, דן הקב"ה עליהם ברוב חסדיו בבחינת זכויות!

19. מסכת סוטה דף ה עמוד א

אמר רב חסדא, ואיתימא מר עוקבא: כל אדם שיש בו גסות הרוח - אמר הקב"ה: אין אני יכולין לדור בעולם, שנאמר: גבה עינים ורחב לבב אותו לא אוכל, אל תקרי אותו אלא אתו לא אוכל.

VI. It Wasn't Me!

20. רמב"ם - הלכות תשובה פרק ב הלכה ד

מדרכי התשובה להיות השב צועק תמיד לפני השם בבכי ובתחנונים ועושה צדקה כפי כחו ומתרחק הרבה מן הדבר שחטא בו ומשנה שמו כלומר אני אחר ואיני אותו האיש שעשה אותן המעשים ומשנה מעשיו כולן לטובה ולדרך ישרה וגולה ממקומו, שגלות מכפרת עון מפני שגורמת לו להכנע ולהיות עניו ושפל רוח.

21. מכתב מאליהו - חלק ב (עמ' סה)

וכשמשיב האדם את האמת ללבו ומרגיש בסתירה שבו ומתבייש בכל לבו, הרי הוא יוצר בנפשו מציאות חדשה, חיים חדשים! והיינו מה שכתוב בספרים הקדושים שתשובה היא גדר תחיית המתים.

22. ספר החינוך - מצוה רמא (שלא לנקום)

משרשי המצוה, שידע האדם ויתן אל לבו כי כל אשר יקרהו מטוב עד רע, הוא סיבה שתבוא עליו מאת השם ברוך הוא, ומיד האדם מיד איש אחיו לא יהיה דבר בלתי רצון השם ברוך הוא, על כן כשיצערהו או יכאיבהו אדם ידע בנפשו כי עוונותיו גרמו והשם יתברך גזר עליו בכך, ולא ישית מחשבותיו לנקום ממנו כי הוא אינו סיבת רעתו, כי העוון הוא המסבב.

Takeaways

1. We need to deal with the past. If we try to forget, Hashem will remember.
2. Teshuva m'Yirah relabels sins as "unintentional" b/c we weren't fully aware of Hashem
3. Teshuva m'Ahava relabels sins as MITZVOS:
 - a. As a supernatural kindness from Hashem - we need to ask for His help.
 - b. Mistakes help us grow. The greatest people made mistakes and learned.
 - c. Re-tying the knot brings us closer to Hashem.
4. With proper reflection on the past, we can become new people, ready to move forward.